

Ταυτοτική κατασκευή και κυβερνητική παράδοση της επικοινωνίας. Το παράδειγμα του χορευτικού δρώμενου του ‘Μπαμπούσιαρου’ ή ‘Μπομποσιάρη’ στους Αρβανίτες του βορείου Έβρου

Ελένη Φ. Φιλιππίδου

Περίληψη

Ο «Μπαμπούσιαρος» ή «Μπομποσιάρης» είναι ένα αγεργμικό δρώμενο του Δωδεκαημέρου που τελείται στις αρβανίτικες κοινότητες του Ρηγίου και του Νέου Χειμωνίου Έβρου, που προέρχονται από το Μεγάλο Ζαλούφι της τουρκικής Θράκης. Ωστόσο, παρότι κατάγονται από την ίδια κοινότητα τελούν το έθιμο έχοντας ορισμένες διαφοροποιήσεις και «αντιμάχονται» στο πλαίσιο του δίπολου «εμείς» και οι «άλλοι», θεωρώντας ότι το δικό τους δρώμενο είναι το «σωστότερο», σε σχέση με του άλλου οικισμού. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να υπερβεί τη συμβατική περιγραφή του δρώμενου και να το προσεγγίσει μέσα από το θετικιστικό παράδειγμα της κυβερνητικής θεωρίας και το ερμηνευτικό παράδειγμα της ανθρωπολογίας. Ως εξής, η εργασία αυτή επιχειρεί μέσα από τη μελέτη του χορευτικού δρώμενου του «Μπαμπούσιαρου» ή «Μπομποσιάρη» των Αρβανιτών του βορείου Έβρου να προσεγγίσει το δρώμενο ως παράμετρο της συγκρότησης της τοπικής πολιτισμικής ταυτότητας, υπό τους όρους της Κοινωνικο-κυβερνητικής. Η συλλογή των εθνογραφικών δεδομένων έγινε με βάση την επιτόπια εθνογραφική μέθοδο. Η καταγραφή των χορευτικών μορφών του δρώμενου έγινε με το σημειογραφικό σύστημα του Laban, η ανάλυσή τους με τη μορφολογική μέθοδο και η σύγκρισή τους με τη συγκριτική μέθοδο. Τέλος, η ερμηνεία των δεδομένων της έρευνας βασίστηκε στη θεωρητική οπτική της Κοινωνικο-κυβερνητικής, σύμφωνα με το μοντέλο ελέγχου ταυτότητας που προτείνει ο Burke. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι, η συλλογική ταυτότητα των Αρβανιτών του βορείου Έβρου δεν κληρονομείται και δεν μένει σταθερή. Αντίθετα, διαμορφώνεται και αναδομείται μέσα από συνεχή διαδικασία αυτορρύθμισης και εσωτερικού ελέγχου κατά τη διαδικασία επικοινωνίας και αλληλόδρασης με τις «άλλες» ομάδες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

Λέξεις-Κλειδιά: Κοινωνικο-κυβερνητική θεωρία, αλληλεπίδραση, αυτορρύθμιση

The construction of the identity and the cybernetic tradition of communication. The example of the dance event of ‘Babousiaros’ or ‘Bobosiaris’ in the Arvanites of northern Evros

Eleni F. Filippidou

Abstract

The 'Babousiaros' or 'Bobosiaris' is a dancing ritual, which takes place in Arvanite communities of Rigio and Neo Cheimonio in northern part of Evros prefecture in Greece. The inhabitants of these two communities are descendants of the Megalo Zaloufi of Turkish Thrace. Despite the fact they come from the same community, they perform the dancing ritual with some differences and "rival" within the bipolar framework of "we" and others", believing that theirs ritual is the "right", compared to the other community. This paper attempts to go beyond the conventional description of the event and to approach it through the lens of the positive model of Cybernetics and the hermeneutical model of Anthropology. Subsequently, this paper, through the study of the dancing ritual “Babousiaros” or “Bombosiaris” of the Arvanites of northern Evros, attempts to approach this event as a parameter of the construction of local cultural identity, under the terms of socio-cybernetics. Data collection was based on the ethnographic method. The recording of the “Dodoula” dance was based on the notation system of Laban, the analysis of its structure and form was based on morphological method, and their comparison with the comparative method. Finally, the data interpretation was based on socio-cybernetics according to Burke’s identity control theory. From the data analysis it was found that the collective identity of the Arvanites of northern Evros does not remain unchanged. Instead, their identity is constructed and reconstructed through an ongoing process of self-regulation and internal control, which takes place when the Arvanites communicate and interact with the “other” groups, who live in the area.

Keywords: Socio-cybernetics theory, interaction, self-regulation

1. Εισαγωγή¹

Οι τελετουργικές πρακτικές συνιστούν εκείνα τα πεδία μέσω των οποίων οι κοινότητες «θυμούνται» και ενισχύουν την ενότητά τους και επαναπροσδιορίζουν πρακτικά και συμβολικά τη σχέση τους με τον «εαυτό» τους, αλλά και με τους «άλλους» (Bauman, 1992· Connerton, 1989· Turner, 1967, 1969· Φούντζουλας, 2016). Από την άλλη, ο χορός ως μια μορφή ανθρώπινης συμπεριφοράς αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της συνολικής δομής ενός πολιτισμικού επικοινωνιακού συστήματος (Geertz, 2003).

Οι Hecht κ.ά. (2005) θεωρούν ότι η επικοινωνία είναι ο τρόπος με τον οποίο κατασκευάζεται η ταυτότητα. Σύμφωνα με την κυβερνητική παράδοση της επικοινωνίας, δύο άτομα, όταν επικοινωνούν μεταξύ τους, ορίζουν τη σχέση τους μέσω των τρόπων με τους οποίους αλληλεπιδρούν, καθώς θεωρείται ότι οι λέξεις και οι πράξεις των ατόμων επηρεάζουν τις αντιδράσεις των «άλλων» (Littlejohn & Foss, 2012· Watzlawick κ.ά., 1967). Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα άτομα που ανήκουν σε μια ομάδα συνεχώς να προσαρμόζουν τις πράξεις τους στις αντιδράσεις των «άλλων», βάσει της ανατροφοδότησης που λαμβάνουν από αυτούς (Φιλιππίδου, 2019). Σύμφωνα με τα παραπάνω θα μπορούσε να ειπωθεί πως η Κυβερνητική αποτελεί τη βάση για την ερμηνεία των ταυτίσεων, είτε αυτές είναι ατομικές, είτε είναι συλλογικές (Φιλιππίδου, 2019).

Η Κυβερνητική είναι μία προσέγγιση η οποία σε γενικές γραμμές, θεωρεί ότι άνθρωποι, ζώα και μηχανές, συνιστούν τους δράστες ή τους πρωταγωνιστές που συγκροτούν βρόγχους ανατροφοδότησης, οι οποίοι επικοινωνούν μεταξύ τους με μια συνεχή ροή μεταβιβαζόμενων μηνυμάτων και καλλιεργούν συμπεριφορές επιδίωξης σκοπών (Wicken, 1987). Από αυτόν και μόνο τον ορισμό γίνεται αντιληπτή η δυνατότητα χρήσης της Κυβερνητικής στη μελέτη των κοινωνικών συστημάτων, καθώς το ερώτημα που θέτει δεν αφορά αυτά καθ' αυτά τα έμβια ή άψυχα όντα, αλλά τι αντιδράσεις παρουσιάζει ένα υλικό σύστημα ή ένας ζωντανός οργανισμός, κάτω από ορισμένες εξωτερικές συνθήκες και ερεθίσματα (Ιωαννίδης, 1970). Ως εκ τούτου, η Κυβερνητική, ως μεθοδολογία, «αντιμετωπίζει οποιοδήποτε πρόβλημα σχετικό με τον κόσμο με ένα εντελώς νέο τρόπο, επιτυγχάνοντας μία γενικότητα εφαρμογών, που περιλαμβάνει όλους τους κλάδους των φυσικών

---

¹ Η παρούσα έρευνα συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», στο πλαίσιο της Πράξης «Ενίσχυση Μεταδιδασκτόρων ερευνητών/ερευνητριών - Β΄ Κύκλος» (MIS-5033021), που υλοποιεί το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ).

επιστημών [...] επεκτείνεται έως και την ψυχολογία και την μελέτη των κοινωνικών οργανώσεων [...] και φθάνει έως την ανθρωπολογία» (Ιωαννίδης, 1970: xi).

Βασική συνιστώσα της Κυβερνητικής αποτελεί η επικοινωνία. Η επικοινωνία στην Κυβερνητική νοείται ως ένα σύστημα μεταβλητών που αλληλοεπηρεάζονται, διαμορφώνουν και ελέγχουν την ιδιοσυγκρασία του συνολικού συστήματος και, όπως κάθε οργανισμός, επιτυγχάνουν την ισορροπία και την αλλαγή. Στην κυβερνητική σκέψη, ένα σύστημα δέχεται ορισμένες πληροφορίες, με άλλα λόγια, δέχεται επιδράσεις από τον περιβάλλον του. Το σύστημα αυτό με τη σειρά του ενεργεί πάνω στο περιβάλλον και η δράση του αυτή έχει ορισμένα αποτελέσματα. Με άλλα λόγια, ο μεταδότης ενός μηνύματος μπορεί να αναπροσαρμόσει το μήνυμα που θέλει να περάσει στον δέκτη, καθώς η ανάδραση του επιτρέπει «να διορθώσει την εκπομπή του σε συνάρτηση με τις αντιδράσεις των ληπτών» (Ψύλλα, 1991: 109). Επομένως, στο κυβερνητικό μοντέλο της επικοινωνίας δίνεται «ιδιαίτερη έμφαση όχι πλέον στο μήνυμα αυτό καθαυτό, αλλά στους στόχους που επιδιώκονται να εκπληρωθούν με τη μετάδοση ενός μηνύματος» (McQuail & Windahl, 1993: 43). Από το γεγονός αυτό και μόνο γίνεται αντιληπτή η συστημική φύση των κοινωνικών συστημάτων, με άλλα λόγια των ομάδων, καθώς η Κυβερνητική θεωρεί ότι τόσο τα φυσικά, όσο και τα κοινωνικά συστήματα πρέπει να εξετάζονται με έναν ολιστικό τρόπο αντίληψης και όχι με έναν γραμμικό τρόπο προσέγγισης.

Η θεωρία της Κυβερνητικής, παρόλο που βρίσκει μεγάλη εφαρμογή στην επικοινωνιακή κατασκευή της ταυτότητας, εν τούτοις μόλις πρόσφατα έχει εμφανιστεί στο πλαίσιο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών υπό τους όρους της Κοινωνικο-κυβερνητικής (*Sociocybernetics*) (Almaguer-Kalixto κ.ά., 2014· Bartscht, 2013· Stokes, 2006), πόσο μάλλον στη μελέτη του χορού (Filippidou & Koutsouba, 2020).

Η ερευνητική αυτή εργασία ασχολείται με το χορευτικό δρώμενο του «Μπαμπούσιарου» ή «Μπομποσιάρη», το οποίο τελείται σε προσφυγικές κοινότητες των οποίων οι κάτοικοι προέρχονται από την περιοχή Ουζούν Κιουπρού της σημερινής τουρκικής Θράκης. Δύο από τις κοινότητες αυτές που τελούν ακόμη και σήμερα το χορευτικό αυτό δρώμενο είναι το Ρήγιο Διδυμοτείχου και το Νέο Χειμωνίο Ορεστιάδας. Στις κοινότητες αυτές διαβιούν κυρίως Αρβανίτες πρόσφυγες.

Οι Αρβανίτες της Θράκης προέρχονται από δύο κύριες μεταναστεύσεις αλβανόφωνων ορθόδοξων πληθυσμών από την περιοχή του Βιθκουκίου της Ηπείρου προς τη σημερινή περιοχή της τουρκικής Θράκης (Δαλάτσης, 2012). Οι μεταναστεύσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν σε δύο φάσεις. Η πρώτη έλαβε χώρα στα μέσα του 16ου αιώνα ως παρεπόμενο της συμμετοχής των Αρβανιτών στην οικοδόμηση του τζαμιού «Σελιμιέ» της Αδριανούπολης. Αποτέλεσμα αυτής ήταν η ίδρυση της Μανδρίτσας στα σημερινά ελληνο-βουλγαρικά σύνορα και του Μεγάλου Ζαλουφίου στο βόρειο τμήμα της τουρκικής Θράκης (Δαλάτσης, 2012). Απόγονοι προσφύγων του Μεγάλου Ζαλουφίου είναι και οι κάτοικοι του Νέου Χειμωνίου και του Ρηγίου. Ωστόσο, παρότι προέρχονται από την ίδια κοινότητα τελούν το έθιμο έχοντας ορισμένες διαφοροποιήσεις και «αντιμάχονται» στο πλαίσιο του

δίπολου «εμείς» και οι «άλλοι», θεωρώντας ότι το δικό τους δρώμενο είναι το «σωστότερο», σε σχέση με του άλλου οικισμού.

Από την ανασκόπηση της συναφούς βιβλιογραφίας προκύπτει η παντελής έλλειψη ενασχόλησης των ερευνητών με το χορευτικό δρώμενο του «Μπαμπούσιарου» ή «Μπομποσιάρη». Μία σύντομη περιγραφή του δρωμένου υπάρχει στη μονογραφία του Χρήστου Ρουσσόπουλου (1977), ο οποίος επικεντρώνει το ερευνητικό του ενδιαφέρον στο διαδικαστικό μέρος του εθιμοτυπικού του δρωμένου, αντιμετωπίζοντάς το ως λαογραφικό γεγονός.

Στη βάση αυτή, η παρούσα εργασία επιχειρεί να υπερβεί τη συμβατική περιγραφή του δρωμένου και να το προσεγγίσει μέσα από το θετικιστικό παράδειγμα της κυβερνητικής θεωρίας και το ερμηνευτικό παράδειγμα της ανθρωπολογίας. Και αυτό διότι ο χορός συνιστά ταυτόχρονα πράξη αλλά και διαδικασία (Koutsouba, 1997). Η ταυτόχρονη αλλά και διπλή αυτή υπόσταση του χορού έχει ως αποτέλεσμα το γνωστικό αντικείμενο του χορού να μπορεί να προσεγγιστεί τόσο μέσα από το θετικιστικό παράδειγμα (θετικές επιστήμες, τελικό 'προϊόν') όσο και μέσα από το ερμηνευτικό παράδειγμα (ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, 'διαδικασία') (Φιλιππίδου, 2019). Βασική παραδοχή όλου αυτού του εγχειρήματος, είναι η έμφαση στον χορό αυτό καθαυτό που φέρει τις δικές τους μεθόδους και τεχνικές. Κατά συνέπεια η εργασία αυτή επιχειρεί μέσα από τη μελέτη του χορευτικού δρωμένου του «Μπαμπούσιарου» ή «Μπομποσιάρη» των Αρβανιτών του βορείου Έβρου να προσεγγίσει το δρώμενο ως παράμετρο της συγκρότησης της τοπικής πολιτισμικής ταυτότητας, υπό τους όρους της κοινωνικο-Κυβερνητικής (Burke, 1991α, 1991β).

2. Μεθοδολογικές παρατηρήσεις

Η συλλογή των εθνογραφικών δεδομένων της έρευνας έγινε με βάση την επιτόπια εθνογραφική μέθοδο (Γκέφου-Μαδιανού, 1997· Κυριακίδου-Νέστορος, 1981, 1993· Λυδάκη, 2001), όπως αυτή χρησιμοποιείται στην επιστήμη του χορού (Buckland, 1999· Giurchescu, & Torp, 1991· Kaeppler, 1999· Koutsouba, 1999· Sklar, 1991). Πιο συγκεκριμένα, η εθνογραφική μέθοδος βασίστηκε στη χρήση πρωτογενών και δευτερογενών πηγών. Οι πρωτογενείς πηγές αναφέρονται στα δεδομένα που προέρχονται από την επιτόπια προκαταρκτική έρευνα: α) με τη μορφή της συμμετοχικής παρατήρησης (Γκέφου-Μαδιανού, 1997· Κυριακίδου-Νέστορος, 1981· Λυδάκη, 2001), η οποία θεωρείται ως η βασική μέθοδος της επιτόπιας έρευνας (Λυδάκη, 2001) και β) με τη μορφή της συνέντευξης από τους πληροφορητές (Thompson, 2002). Η μέθοδος προσέγγισης των δεδομένων της έρευνας είναι αυτή της προφορικής ιστορίας, μέσω της οποίας προβάλλεται η μνήμη της καθημερινότητας των ανθρώπων ως ένα ερευνητικό πεδίο της κοινωνικής ιστορίας (Thompson, 2002). Η προφορική ιστορία αποτελεί μέρος της προφορικής παράδοσης, είναι τμήμα αφήγησης και έκφρασης προφορικού λόγου και η ύπαρξή της εξαρτάται από τη δράση των ζωντανών προσώπων της κοινότητας μέσω της μνήμης τους (Hirschon-Φιλιππάκη, 1993).

Οι δευτερογενείς πηγές αναφέρονται στην ανασκόπηση και χρήση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας (Thomas & Nelson, 2003), η οποία κινήθηκε στον εντοπισμό τόσο πρωτογενών όσο και δευτερογενών πηγών. Οι πρωτογενείς πηγές αφορούν στην άμεση πρόσβαση σε πρωτότυπα κείμενα συγγραφέων, ενώ οι δευτερογενείς πηγές αναφέρονται στα συγγράμματα άλλων μελετητών, οι οποίοι αξιολογούν και εξετάζουν τις πρωτογενείς πηγές.

Για την καταγραφή των χορευτικών μορφών που υφίσταται κατά τη διάρκεια τέλεσης του «Μπαμπούσιарου» ή «Μπομποσιάρη» και, πιο συγκεκριμένα, της δομής των κινήσεων, χρησιμοποιήθηκε το σημειογραφικό σύστημα του Laban και το σύστημα πηγαίας προσπάθειας του Laban (Κουτσούμπα, 2005), ενώ για την ανάλυσή τους η μορφολογική μέθοδος (Τυροβολά, 1994, 2001). Η σημαντικότητα της μορφολογικής μεθόδου άπτεται στο γεγονός ότι καθορίζει όχι μόνο την εξωτερική δομή των χορών, αλλά και το ύφος τους.

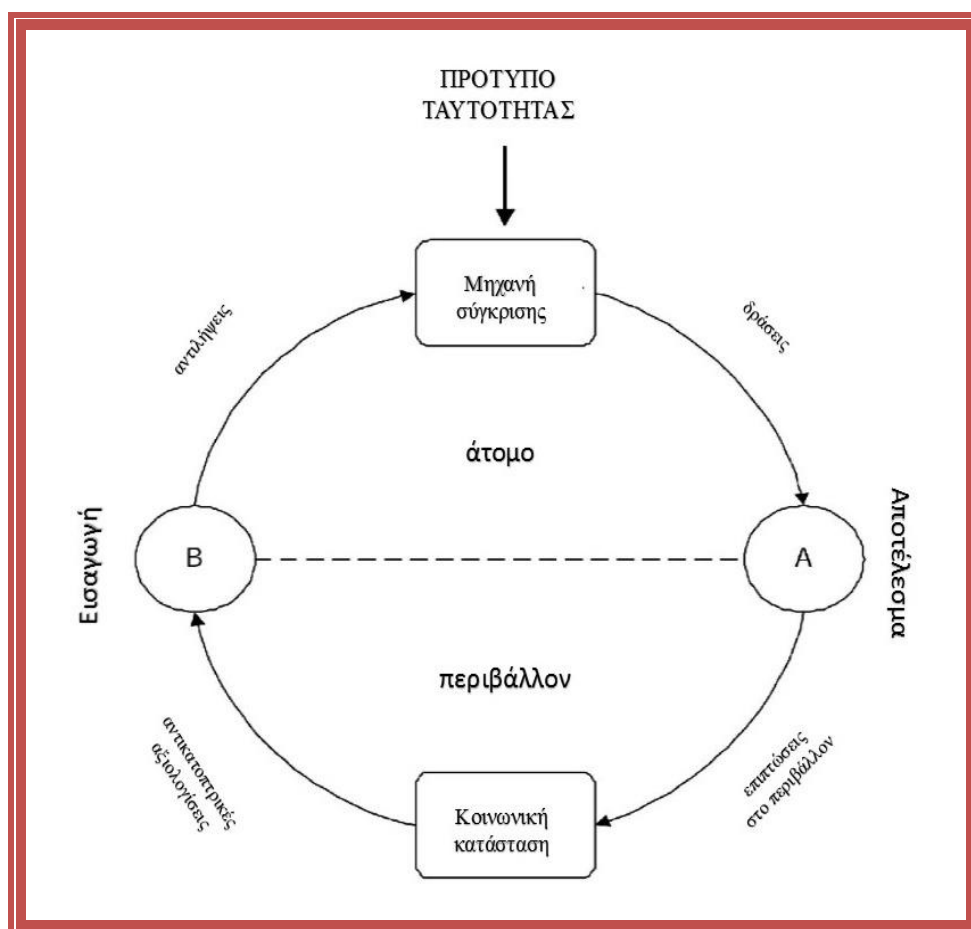
Για τη σύγκριση των δεδομένων μεταξύ των δύο κοινοτήτων, χρησιμοποιήθηκε η συγκριτική μέθοδος (Ογκουρτσώφ, 1983). Μέσω της σύγκρισης, δίνεται η δυνατότητα να αποκαλυφθούν και να παραβληθούν ανάμεσα στις δύο κοινότητες οι τυχόν ομοιότητες ή διαφορές μεταξύ των φάσεων του δρωμένου, του χορευτικού ρεπερτορίου, καθώς και της δομής και μορφής των χορών, αντιμετωπιζόμενα ως προϊόντα μιας μακράς εξελικτικής διαδικασίας που υπόκεινται στα τοπικά και ιδιαίτερα, κατά περίπτωση, κοινωνικο-ιστορικά δεδομένα (Ογκουρτσώφ, 1983).

Τέλος, οι αναλυτικές έννοιες του «εμείς» και οι «άλλοι» (Γκέφου-Μαδιανού, 2003), που εννοιολογούν την ταυτότητα ως πολιτισμική και κοινωνική κατασκευή, αποτέλεσαν το μέσο προκειμένου να ακουστούν οι φωνές των ατόμων που αποτελούν τους πληροφορητές, ενώ η ερμηνεία των δεδομένων της έρευνας βασίστηκε στη θεωρητική οπτική της κοινωνικο-Κυβερνητικής, σύμφωνα με το μοντέλο ελέγχου ταυτότητας που προτείνει ο Burke (1991α), ο οποίος θεωρεί ότι η διαδικασία διαμόρφωσης της ταυτότητας προκύπτει ως μία διαδικασία ελέγχου (Burke, 1991β, 1995, 1996, 1997· Burke & Gecas 1994· Burke & Cooper 2000· Burke & Stets 1994· Burke, 1980· Ellestad & Stets, 1998· Simmons κ.ά., 1998· Stets, 1993, 1995).

Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό του Burke, όταν μια ταυτότητα ενεργοποιείται, δημιουργείται ένας κύκλος ανατροφοδότησης, ο οποίος περιλαμβάνει τέσσερα δομικά στοιχεία (Stokes, 2006) που είναι τα εξής: (α) τα πρότυπα αναφοράς ή ρύθμισης (ένα σύνολο από αυτο-έννοιες), (β) η εισαγωγή πληροφοριών (*input*) από το περιβάλλον ή από μια κοινωνική κατάσταση (*social situation*), συμπεριλαμβανομένων των αντικατοπτρικών αξιολογήσεων (*reflected appraisals*), δηλαδή των αντιλήψεων που σχετίζονται με τον εαυτό, (γ) η διαδικασία η οποία συγκρίνει την εισαγωγή των πληροφοριών με τα πρότυπα μέσω της λειτουργίας ενός μηχανισμού σύγκρισης (*comparator*) και, τέλος, (δ) το αποτέλεσμα (*output*) για το περιβάλλον το οποίο δημιουργήθηκε από τη σύγκριση και το οποίο στη συνέχεια αποτελεί την πηγή των συμπεριφορών (*behaviour*) που σκοπεύουν να φέρουν τις αντιληπτικές εισαγωγικές πληροφορίες σε μια σχέση ταυτότητας σε συνάρτηση με τα πρότυπα αναφοράς (Burke, 1991α) (βλ.σχήμα 1). Το μοντέλο λειτουργεί μετατρέποντας το αποτέλεσμα

(*output*), δηλαδή τη συμπεριφορά στην κοινωνική κατάσταση, με στόχο να αυτορρυθμίσει τις αντιληπτικές εισαγωγικές πληροφορίες που δέχεται (Φιλιππίδου, 2019).

Σχήμα 1: *Identity Control Theory-ICT*
(Πηγή: Burke, 1991α)

3. Το χορευτικό δρώμενο του «Μπαμπούσιарου» ή «Μπομποσιάρη»

Ο «Μπαμπούσιарος» ή «Μπομποσιάρης» είναι ένα αγερμικό χορευτικό δρώμενο του Δωδεκαημέρου και του οποίου τα κεντρικά πρόσωπα αποτελούν ο «Μπαμπούσιарος» ή «Μπομποσιάρης» και η γυναίκα του, η νύφη. Στην κοινότητα του Ρηγίου Διδυμοτείχου ονομάζεται «Μπαμπούσιарος» και παλαιότερα τελούνταν τη δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων. Μέχρι το 1994 τελούνταν από τα παλληκάρια του χωριού. Μετά τη συρρίκνωση της υπαίθρου και τη μείωση του πληθυσμού της κοινότητας, ανέλαβε ο τοπικός σύλλογος «Μέγα Ζαλούφι» να συνδράμει στην συνέχεια της τέλεσής του και τα τελευταία χρόνια συμμετέχει στην αναβίωση του δρωμένου και ο Πολιτιστικός Σύλλογος Διδυμοτείχου «Το Κάστρο». Αυτός είναι και ο λόγος που σήμερα το χορευτικό αυτό δρώμενο δεν έχει συγκεκριμένη ημερομηνία τέλεσης, παρά εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα των χορευτικών τμημάτων των πολιτιστικών συλλόγων που θα συμμετάσχουν στην αναβίωση. Έτσι, η ημερομηνία τέλεσής του κυμαίνεται από τις 26 έως και τις 29 Δεκεμβρίου.

Από την άλλη, στο Νέο Χειμώνιο το δρώμενο ονομάζεται «Μπομποσιάρης» και τελείται τη δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων, δηλαδή στις 26 του Δεκέμβρη. Τη διοργάνωσή του έχει αναλάβει από το 2014 ο πολιτιστικός σύλλογος της κοινότητας «Τα Ζαλουφιώτικα», μετά τη διάλυση της ανδρικής ποδοσφαιρικής ομάδας που το διοργάνωνε πρωτότερα.

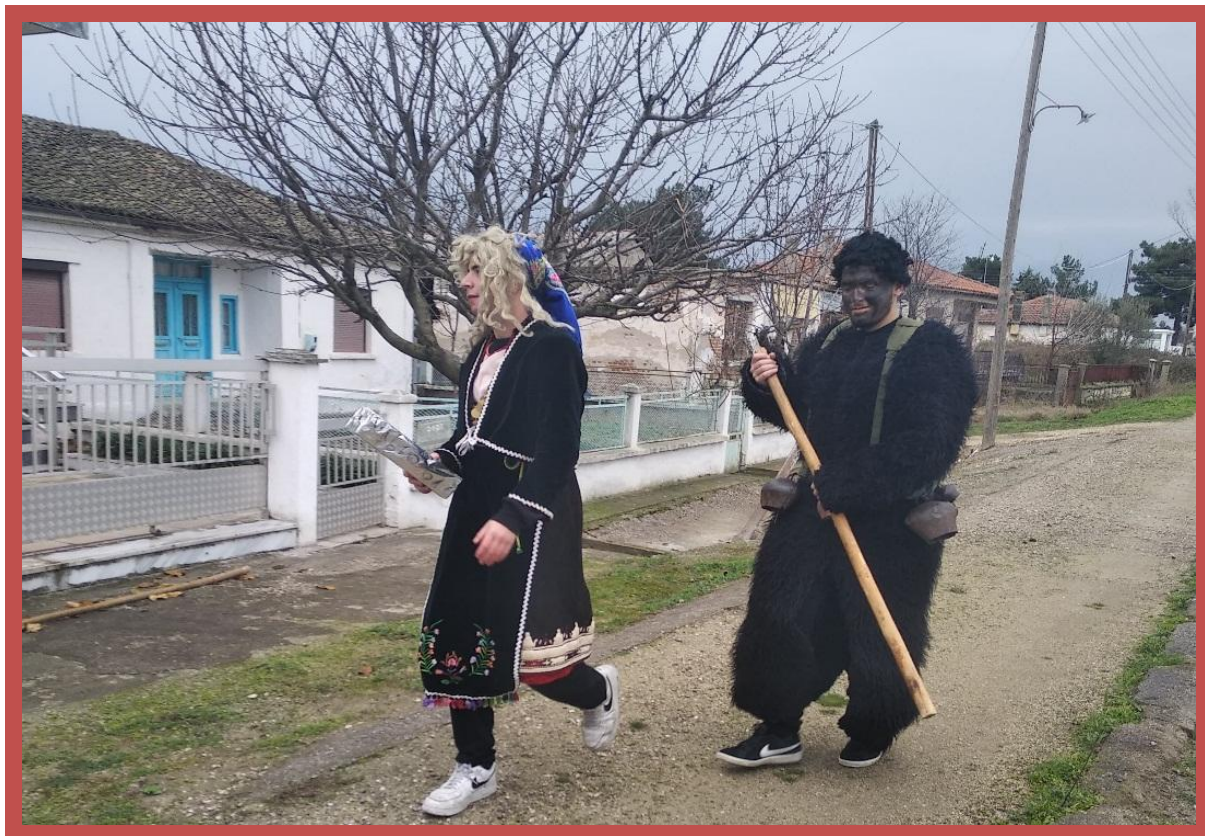
Ο «Μπαμπούσιαρως», που είναι άνδρας μεταμφιεσμένος, φοράει μία νεροκολοκύθα στο πρόσωπο, με τρύπες στα ματιά και στο στόμα, φτερά γαλοπούλας στο κεφάλι, προβιά ζώου, ζώνεται στη μέση με κουδούνια και διαθέτει επίσης ένα μαχαίρι και μία «σουπανίκα» (μακρύ ξύλο) (βλ. εικόνα 1). Στο Νέο Χειμώνιο, ο «Μπομποσιάρης» ντύνεται με μακριά γούνα, με το μαλλί προς τα έξω. Στο κεφάλι παλαιότερα φορούσε μια κατσαρόλα με σαρίκι, ενώ σήμερα συνήθως τίποτα. Το πρόσωπό του το μαυρίζουν με κάρβουνο, στη μέση του βάζουν μια τριχιά ή μια ζώνη, όπου κρεμούν κουδούνια και στο χέρι του κρατά ένα χοντρό ρόπαλο (βλ. εικόνα 2).

Εικόνα 1: Μπαμποουσιαραίοι στο Ρήγιο Διδυμοτείχου

Το κεντρικό αυτό πρόσωπο του δρωμένου συμβολίζει τον χειμώνα με τις δυσκολίες του, ενώ με την άγρια όψη του φοβίζει τα κακά πνεύματα που φεύγουν αυτή την εποχή, χάριν και της δικιάς του συνδρομής (Λυρατζής, 2010· Ρουσσόπουλος, 1977). Η νύφη του, από την άλλη, συμβολίζει τη γη και τη γονιμότητα και κατ' επέκταση την άνοιξη και την έλευσή της μετά το χειμώνα (Σέργγης, 2007, 2014). Τη νύφη υποδύεται άντρας ντυμένος γυναίκα, μια και στο δρώμενο παίρνουν μέρος μόνο άντρες, όπως και σε όλα τα δρώμενα του Δωδεκαημέρου και της Αποκριάς σε ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο. Ο άντρας αυτός φορά τη γυναικεία φορεσιά της κοινότητας, στο κεφάλι έχει τσεμπέρι, τεχνητές πλεξούδες, χάντρες, βραχιόλια, ένα μικρό μαντηλάκι για το χορό και κρατάει ένα καλάθι, ενώ

μεταγενέστερα κουμπάρια. Τους δύο αυτούς πρωταγωνιστές του δρωμένου ακολουθούν οι «Μπαμπουσιαραίοι», ο θίασος δηλαδή των τελεστών, οι οποίοι θορυβούν, χοροπηδούν και χτυπούν τα πόδια στη γη για το καλό και το ξύπνημα της βλάστησης (Φιλίπιδου κ.ά., 2010), όπως επίσης φέρουν στο αριστερό τους μάγουλο ένα κόκκινο σημάδι.

Εικόνα 2: Ο Μπομποσιάρης και η νύφη του στο Νέο Χειμώνιο Ορεστιάδας

Ο «Μπαμπουσιαρως» ή «Μπομποσιάρης» με τη νύφη του και με όλο τον θίασο, συνοδεία οργανοπαικτών με γκάντες, ζουρνάδες και νταούλια, περιδιαβαίνουν όλα τα σπίτια της κοινότητας, ψάλλοντας τα ακόλουθα κάλαντα (βλ. πίνακα 1) και μοιράζοντας ευχές για καλοχρονιά και πλούσια καρποφορία. Οι νοικοκυρές του σπιτιού, με τη σειρά τους, τους προσφέρουν ωμά λουκάνικα ή ωμό κρέας, καρύδια και πορτοκάλια. Σήμερα πλέον δίνουν και χρήματα. Ενίοτε, χορεύουν και έναν χορό, τον Ζωναράδικο, είτε στην αυλή του σπιτιού είτε έξω στο δρόμο και, κυρίως, στα σταυροδρόμια, όπου θεωρούν ότι εγκαθίσταται το «κακό», προκειμένου να το ξορκίσουν, και αναχωρούν για το επόμενο σπίτι. Το τραγούδι που συνοδεύει τον χορό στο Ρήγιο είναι συγκεκριμένο, το «Ντιάλι Ζαλούφιτ» (παλληκάρι του Ζαλουφίου), σε αντίθεση με το Νέο Χειμώνιο, όπου τα τραγούδια του Ζωναράδικου ποικίλλουν.

<i>Το τραγούδι του «Μπαμπούσιαρου» στο Ρήγιο Διδυμοτείχου</i>	<i>Το τραγούδι του «Μπομποσιάρη» στο Νέο Χειμώνιο Ορεστιάδας</i>
<p>«Αρκούδα είνι μαλλιαρή μι μαλλιαρά πουδάρια σήκου αρχοντοπούλα μου ήρτα στου μαχαλά σου, κι ου μαχαλάς σηκώθηκε κι συ βαριά κοιμάσι (2)</p> <p>Μαλαματένιους ου Σταυρός κρέμιτει στου λιμό σου. Όλοι φυλάνει του Σταυρό κι γω του μάγουλό σου (2)</p> <p>Δε φταίει μπάρμπα του κρασί δε φταίει του πουτήρι. Φταίει η θυγατέρα σου που στέκ(ει) στου παραθύρι (2)</p> <p>Εμείς ιδώ δεν ήρταμει να φάμι κι να πιούμει. Εμείς σας αγαπήσαμει κι ήρταμει να σας διούμει (2)».</p>	<p>«Σήκου πιστιρούδα μου, ήρτα στου μαχαλά σου κι ου μαχαλάς σηκώθηκε κι συ βαριά κοιμάσει (2).</p> <p>Μαλαματένιους ου σταυρός, κρέμιτει στου λιμό σου, ούλοι φυλάνει του σταυρό κι γω του μάγουλό σου (2).</p> <p>Δε φταίει μπάρμπα του κρασί δε φταίει του πουτήρι, μον' φταίει η θυγατέρα σου, που είνει στο παραθύρι (2).</p> <p>Αν δε μι δώσεις την μικρή, θα πάρου την μιγάλη κι αν δε μι δώσεις κι αυτή θα πάρου κάποια άλλη (2).</p> <p>Ειμείς ιδώ δεν ήρταμει, να φάμι και να πιούμει μόνου σας αγαπήσαμει κι ήρταμει να σας διούμι (2)».</p>

Πίνακας 1: Το τραγούδι του «Μπαμπούσιαρου» ή του «Μπομποσιάρη» στο Ρήγιο και στο Νέο Χειμώνιο

Κατά τη διάρκεια του αγερμού συμβαίνουν και διάφορα ευτράπελα. Κάποιος κλέβει τη γυναίκα του «Μπαμπούσιαρου» ή «Μπομποσιάρη» και ο οποίος, προκειμένου να εξιλεωθεί για την πράξη του, όταν έρχεται αντιμέτωπος μαζί του, τάζει χρήματα. Στον θίασο αυτό των τελεστών υπάρχει και ένα παλληκάρι που κρατάει ένα καλάθι, μέσα στο οποίο λέγεται οτι βρισκόταν ο μικρός Χριστός και μέσα στο οποίο έβαζαν ό,τι τους έδιναν οι νοικοκυραίοι (χρήματα, κρέας και αλεύρι). Με αυτά πλήρωναν τους μουσικούς και τα υπόλοιπα τα έδιναν στον «Μπαμπούσιαρο» ή «Μπομποσιάρη» και τη γυναίκα του, αλλά και στην Εκκλησία, καθώς η θρησκευτική πίστη πάντα υπερείχε της τελετουργίας.

Όλα αυτά έχουν τη σημασία τους, καθώς οι κάτοικοι του Μεγάλου Ζαλουφίου συνδύαζαν το χορευτικό αυτό δρώμενο με την αναπαράσταση της φυγής του Ιωσήφ και της Παρθένου Μαρίας, όταν ο Ηρώδης είχε διατάξει την σφαγή των αρρένων παιδιών μέχρι δύο ετών, θεωρώντας ότι το κόκκινο σημάδι στο μάγουλο που έφεραν οι Μπαμπουσιαραίοι συμβόλιζε το γεγονός αυτό (Ρουσσόπουλος, 1977). Ο «Μπαμπούσιαρος» ή «Μπομποσιάρης» κυνηγάει τους νέους που θέλουν να φιλήσουν ή να κλέψουν τη γυναίκα του και όλοι μαζί περιδιαβαίνουν τους δρόμους της κοινότητας, τραγουδώντας, χορεύοντας, πειράζοντας και κερνώντας κρασί τον κόσμο, ευχόμενοι την ευετηρία και την καλή συγκομιδή.

Στο τέλος του χορευτικού δρωμένου ακολουθεί πάνδημος χορός στην πλατεία της κοινότητας, με τη συμμετοχή και γυναικών αυτή τη φορά, προς επικύρωση της τελετουργίας που προηγήθηκε, προκειμένου να πραγματοποιηθεί στο ακέραιο το ζητούμενό της, που δεν είναι άλλο από την ευετηρία και την καλοχρονιά. Κατά τη διάρκειά του, στο Ρήγιο πραγματοποιείται η αποκάλυψη του «Μπαμπούσιарου», που παρέμεινε άγνωστος όλη τη χρονιά, ενώ στο Νέο Χειμώνιο η εκλογή του νέου «Μπομποσιάρη», του κεντρικού προσώπου δηλαδή της επόμενης χρονιάς.

4. Ανάλυση των χορευτικών μορφών του δρωμένου

ΖΩΝΑΡΑΔΙΚΟΣ (ΑΝΤΡΕΣ) ΝΕΟ ΧΕΙΜΩΝΙΟ

$$F1 = \{T1 (\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + T2 [\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}] + T3 [\alpha_0^{3/8} + (\alpha_0)\delta^{3/8}] + T4 (\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + T5 [\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}] + T6 [\alpha_0^{3/8} + (\alpha_0)\delta^{3/8}]\}$$

$$F2 = \{T1 (\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + T2 [\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}] + T3 [(\alpha^{2/8} - \delta^{1/8}) + \alpha^{3/8}] + T4 (\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + T5 [\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}] + T6 [\alpha_0^{3/8} + (\alpha_0)\delta^{3/8}]\}$$

Σχήμα 2: Σημειογραφική καταγραφή και μορφότυπος του χορού Ζωναράδικος (άνδρες) Νέου Χειμώνιου

Ζωναράδικος (Γυναίκες) Νέο Χειμόνιο

$$F1 = \{W1 (\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + W2 [\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}] + W3 [\alpha_0^{3/8} + (\alpha_0)\delta^{3/8}] + W4 (\delta^{5/8} + \alpha^{3/8}) + W5 [\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}] + W6 [\alpha_0^{3/8} + (\alpha_0)\delta^{3/8}]\}$$

$$F2 = \{W1 (\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + W2 [\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}] + W3 [(\alpha^{2/8} - \delta^{1/8}) + \alpha^{3/8}] + W4 (\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + W5 [\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}] + W6 [\alpha_0^{3/8} + (\alpha_0)\delta^{3/8}]\}$$

Σχήμα 3: Σημειογραφική καταγραφή και μορφότυπος του χορού Ζωναράδικος (γυναίκες) Νέου Χειμονίου

ΖΩΝΑΡΑΔΙΚΟΣ (ΑΝΔΡΕΣ) ΡΗΓΙΟ

1/8 [ ] = ♩

$$F1 = T1 (\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + T2 \{ \delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}; \} + T3 \{ \alpha_0^{3/8} + (\alpha_0)\delta^{3/8}; \}$$

$$F2 = \{ T1 (\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + T2 [\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8};] + T3 [(\alpha^{2/8} - \delta^{1/8}) + \alpha^{3/8}] + T4 (\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + T5 [\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8};] + T6 [\alpha_0^{3/8} + (\alpha_0)\delta^{3/8};] \}$$

Σχήμα 4: Σημειογραφική καταγραφή και μορφοτύπος του χορού Ζωναράδικος (άνδρες) Ρηγίου

ΖΩΝΑΡΑΔΙΚΟΣ (ΓΥΝΑΙΚΕΣ) ΡΗΓΙΟ

$$F1 = W1(\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + W2\{\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}\} + W3\{\alpha_0^{3/8} + (\alpha_0)\delta^{3/8}\}$$

$$F2 = \{W1(\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + W2[\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}\} + W3[(\alpha^{2/8} - \delta^{1/8}) + \alpha^{3/8}] + M4(\delta^{3/8} + \alpha^{3/8}) + W5[\delta^{3/8} + (\delta)\alpha^{3/8}\} + W6[\alpha_0^{3/8} + (\alpha_0)\delta^{3/8}\}$$

Σχήμα 5: Σημειογραφική καταγραφή και μορφότυπος του χορού Ζωναράδικος (γυναίκες) Ρηγίου

5. Μπαμπούσιaros» ή «Μπομποσιάρης»; «Εμείς» και «οι άλλοι»

Ταξινομώντας και συγκρίνοντας τα δεδομένα της έρευνας, διαπιστώθηκε ότι στο Νέο Χειμώνιο Ορεστιάδας και στο Ρήγιο Διδυμοτείχου, το χορευτικό δρώμενο του «Μπαμπούσιaros» ή «Μπομποσιάρης» αποτελεί την κεντρική εθμική εκδήλωση και των δύο κοινοτήτων, δίνοντας την ευκαιρία στους κατοίκους για συνεστίαση και χορό. Επίσης από την ταξινόμηση και τη σύγκριση τεκμηριώθηκε η πανομοιότητα τέλεσής του στους δύο οικισμούς.

Ειδικότερα, οι χαρακτηριστικότερες φάσεις του δρώμενου είναι κοινές και στους δύο οικισμούς, παρά τη διαφορετική ημερομηνία τέλεσης και τη διαφορετική, αλλά παραπλήσια, ονομασία («Μπομποσιάρης» στο Νέο Χειμώνιο, «Μπαμπούσιaros» στο Ρήγιο). Στο Νέο Χειμώνιο, το δρώμενο τελείται τη δεύτερη μέρα των Χριστουγέννων, δηλαδή στις 26 του Δεκεμβρίου, ενώ στο Ρήγιο δεν έχει συγκεκριμένη ημερομηνία τέλεσης, παρά εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα των χορευτικών τμημάτων των πολιτιστικών συλλόγων, που θα συμμετάσχουν στην αναβίωση. Έτσι, η ημερομηνία τέλεσής του κυμαίνεται από τις 26 έως και τις 29 Δεκεμβρίου.

Η σημαίνουσα διαφορά στην τέλεση του δρώμενου αναφέρεται στη μεταμπίηση του κεντρικού προσώπου –καθώς στο Ρήγιο χρησιμοποιείται μια νεροκολοκύθα για προσωπίο, ενώ στο Νέο Χειμώνιο χρησιμοποιείται το φούμο– αλλά και στην τελική φάση του δρώμενου. Στο Ρήγιο μετά το τέλος του δρώμενου έχουμε αποκάλυψη του «Μπαμπούσιaros», ο οποίος παραμένει άγνωστος όλη τη διάρκεια της χρονιάς, ενώ στο Νέο Χειμώνιο ο «Μπομποσιάρης» είναι γνωστός και μετά το τέλος του δρώμενου γίνεται η εκλογή του επόμενου.

Παρόλα αυτά, ο χορός Ζωναράδικος που συνοδεύει το δρώμενο είναι κοινός και στους δύο οικισμούς, καθώς εμφανίζει, τόσο στο Νέο Χειμώνιο όσο και στο Ρήγιο, ομοιότητες ως προς τη δομή και τη μορφή. Αναλυτικότερα, ο χορός αυτός και στους δύο οικισμούς ανήκει στους χορούς «τύπου στα τρία», αποτελεί διμερής εναλλασσόμενη χορευτική φόρμα και έχει μέτρια ρυθμική αγωγή. Ωστόσο, διαφέρει ως προς τη χρήση του χώρου, αλλά και σε σχέση με το τραγούδι που τον συνοδεύει. Στο Ρήγιο τελείται με συγκεκριμένο τραγούδι, σε αντίθεση με το Νέο Χειμώνιο, όπου τα τραγούδια ποικίλλουν. Συγκλίσεις διαπιστώθηκαν και ως προς τις λαβές των χεριών των χορευτών. Οι άνδρες συνδέονται από τους ώμους και οι γυναίκες, οι οποίες πλέον συμμετέχουν ενεργά στο δρώμενο αυτό, σε αντίθεση με παλαιότερα όπου το δρώμενο ήταν ανδροκρατούμενο, από τις παλάμες με λυγισμένους τους αγκώνες. Ωστόσο, ενώ τα χέρια τους χαρακτηρίζονται από ενεργητική συμμετοχή, διαθέτουν διαφορετική κίνηση στους δύο οικισμούς.

Συνοψίζοντας, παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις του, το χορευτικό δρώμενο του «Μπαμπούσιaros» ή «Μπομποσιάρης» τελείται την ίδια χρονική περίοδο (περίοδος Δωδεκαημέρου), και στις δύο κοινότητες, με το ίδιο ακριβώς τυπικό, με το ίδιο χορευτικό ρεπερτόριο και με τον ίδιο πρωταρχικό σκοπό, που δεν είναι άλλος από την ευημερία και την ευετηρία. Επομένως, το δρώμενο αυτό είναι πανομοιότυπο στις δύο αυτές κοινότητες με ελάχιστες διαφοροποιήσεις, οι οποίες φαίνεται

να σχετίζονται και αναδεικνύουν ζητήματα διαμόρφωσης τοπικών πολιτισμικών ταυτοτήτων (Φιλίππιδου κ.ά., 2010, 2013, 2015).

Παρά το γεγονός, ότι το Μέγα Ζαλούφι ήταν η κοινότητα προέλευσης των κατοίκων του Νέου Χειμωνίου και του Ρηγίου, αυτοί μετά την έλευσή τους στην περιοχή της ελληνικής Θράκης, δεν εγκαταστάθηκαν σε μία κοινότητα, αλλά δημιούργησαν δύο διαφορετικές και μάλιστα σε διαφορετικές περιοχές του νομού Έβρου. Οι μεν πρώτοι στην περιοχή της Νέας Ορεστιάδας και οι δεύτεροι στην περιοχή του Διδυμοτείχου.

Καθώς βασική αρχή της ταυτότητας είναι η συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας, η οποία αποτελεί την αναγκαία συστατική συνιστώσα της (Κωνσταντοπούλου, 2000), η κάθε κοινότητα, προκειμένου να αποκτήσει υπόσταση, όφειλε να διαφοροποιηθεί από την «άλλη». Έτσι, παρά την αίσθηση μιας κοινής ταυτότητας, αυτής των Αρβανιτών, οι κάτοικοι των δύο οικισμών, μετά την επαφή τους με τους «άλλους», επιχείρησαν να προβάλλουν μια ξεχωριστή πολιτισμική ταυτότητα. Όπου «άλλοι», νοούνται τόσο οι Αρβανίτες των άλλων κοινοτήτων, όσο και οι άλλες ελληνόφωνες πολιτισμικές ομάδες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

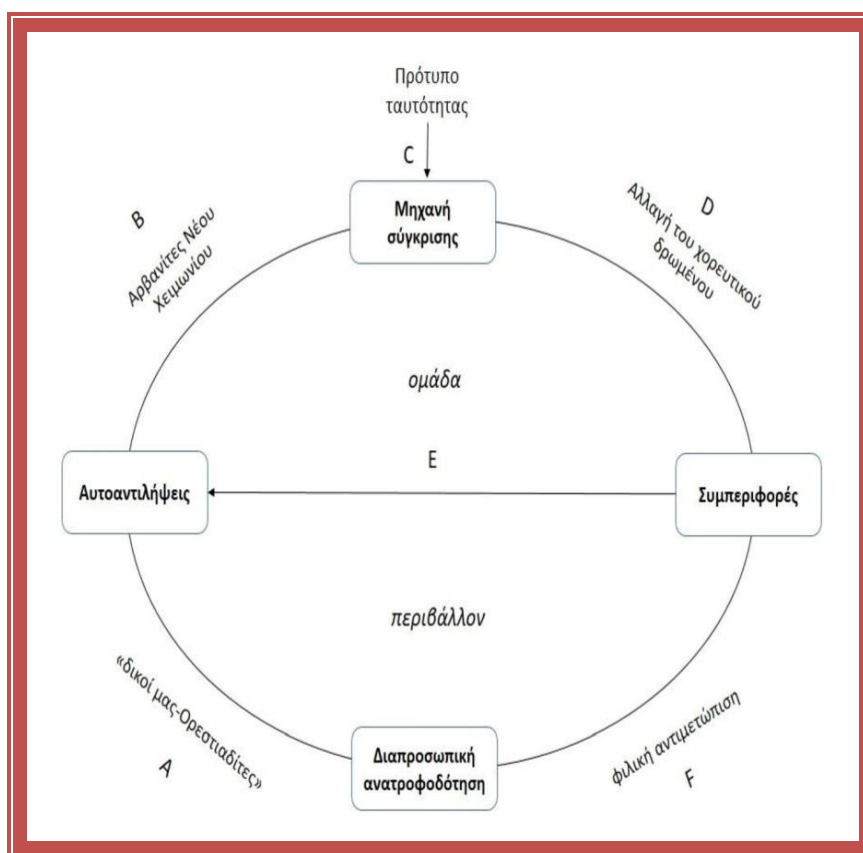
Τούτο συνέβη, διότι οι κάτοικοι και των δύο οικισμών, μετά το διαχωρισμό της κοινότητας, είχαν ανάγκη ένα σχήμα για να ενισχύσουν τη συνοχή τους και να ανασυγκροτηθούν, αλλά και να ενσωματωθούν με τους «άλλους» που δραστηριοποιούνταν στην περιοχή κατοικίας τους. Αντιμετωπιζόμενοι από τους «άλλους» ως Αρβανίτες και, κατά συνέπεια, ως αλλόφωνοι, ως «ξένοι», χρησιμοποίησαν τα πολιτισμικά τους στοιχεία, ένα από τα οποία είναι και το χορευτικό δρώμενο του «Μπαμπούσιарου» ή «Μπομποσιάρη» και τα στοιχεία που το συνοδεύουν, ώστε να διαφοροποιηθούν.

Έτσι, προκειμένου να σταματήσουν να αντιμετωπίζονται ως «άλλοι» από τους κατοίκους της περιοχής όπου μετοίκησαν, διαφοροποίησαν κάποια στοιχεία από την κεντρική εθιμική εκδήλωση της κοινότητάς τους. Τα στοιχεία αυτά ήταν η ονομασία του χορευτικού δρωμένου και η μεταμφίεση του κεντρικού προσώπου του, όπου στο Χειμώνιο δεν χρησιμοποιείται η νεροκολοκύθα, καθώς δεν υπάρχουν αντίστοιχες μεταμφιέσεις στην περιοχή της Ορεστιάδας, σε αντίθεση με αυτή του Διδυμοτείχου, όπου τέτοιες μεταμφιέσεις συνηθίζονται. Επιπροσθέτως, αν και ο χορός που συνοδεύει το δρώμενο είναι κοινός, παρατηρήθηκαν μικρές διαφοροποιήσεις, καθώς και οι δύο κοινότητες, ως ένδειξη κοινωνικής ενσωμάτωσης, ακολούθησαν τις χορευτικές φόρμες των γειτονικών κοινοτήτων τους.

Δεχόμενοι, επομένως, αρνητικά μηνύματα από το κοινωνικό τους περιβάλλον, οι Αρβανίτες του βορείου Έβρου προσάρμοσαν στις δικές τους χορογραφικές συνθέσεις αυτές των ντόπιων συντοπιτών τους. Έτσι, οι Αρβανίτες του Νέου Χειμωνίου διατήρησαν τη χορευτική φόρμα του Ζωναράδικου, καθώς στην περιοχή της Ορεστιάδας, όπου δραστηριοποιούνται, η χορευτική φόρμα αυτού του χορού αποτελείται από δώδεκα κινήσεις, με χρήση του χώρου μέσα-έξω (βλ. σχήμα 2 και 3). Ωστόσο, οι κινήσεις των χεριών των γυναικών άλλαξαν, προκειμένου να συνάδουν με αυτές των γειτονικών τους κοινοτήτων.

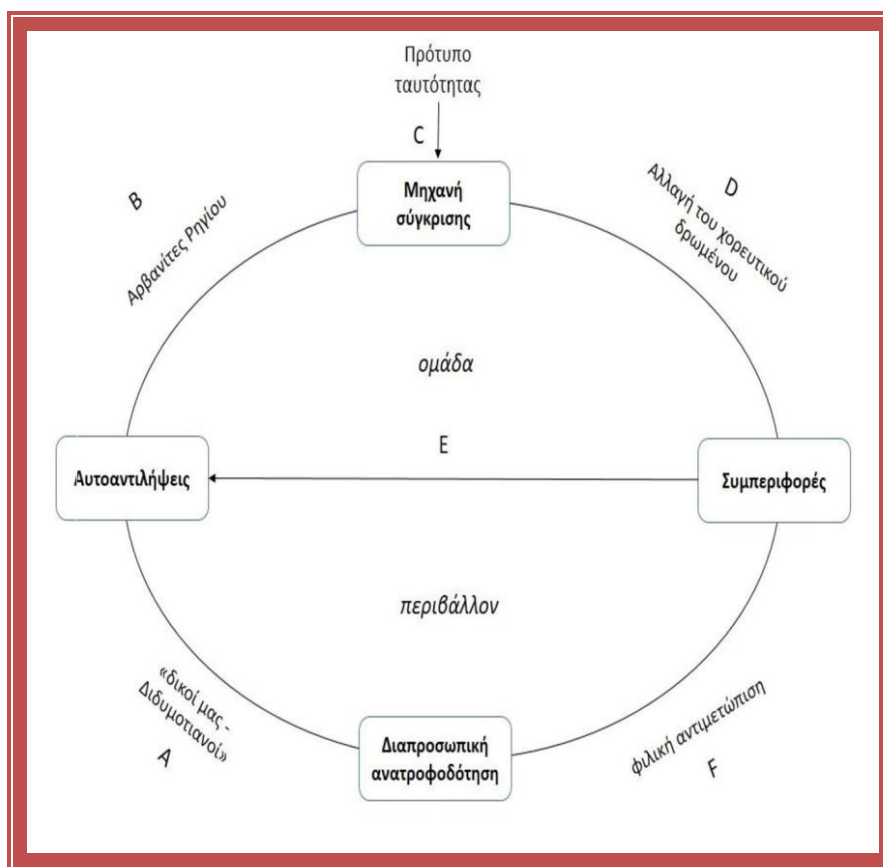
Το ίδιο συνέβη και στο Ρήγιο. Για να μπορέσει να ενταχθεί και να αντιμετωπίζεται ως κοινότητα της περιοχής, προσάρμοσε τη χορευτική φόρμα του Ζωναράδικου χορού, προκειμένου να ομοιάζει με αυτή των γειτονικών της κοινοτήτων. Μια και στην περιοχή του Διδυμοτείχου η χορευτική φόρμα του πρώτου μέρους του Ζωναράδικου αποτελείται από έξι κινήσεις, με χρήση του χώρου προς τα δεξιά, το Ρήγιο την υιοθέτησε (βλ. σχήματα 4 και 5). Ωστόσο, διατήρησε τη λαβή από τους ώμους, όσον αφορά τους άντρες και τη λαβή με λυγισμένους τους αγκώνες, όσον αφορά τις γυναίκες, προκειμένου να διατηρήσει κάποια στοιχεία από την ιδιαίτερή της ταυτότητα, αυτή των Αρβανιτών.

Έτσι, και οι δύο κοινότητες δημιούργησαν νέα χορευτικά μορφώματα, τα οποία ομοιάζαν με τους χορούς των κοινοτήτων της περιοχής, όπου μετοίκησαν, προκειμένου οι δύο ομάδες να έρθουν πιο κοντά, να αμβλυνθούν οι διαφορές τους και έτσι να αλλάξει η γνώμη και η συμπεριφορά των «άλλων» απέναντί τους (Φιλιππίδου, 2019· Filippidou κ.ά., 2018, 2019). Με τον τρόπο αυτό, επιχείρησαν να προσαρμόσουν τις πράξεις τους στις αντιδράσεις των «άλλων» στη βάση της ανατροφοδότησης που προσλάμβαναν από αυτούς, προκειμένου από τη μία να διατηρήσουν τη σταθερότητα και την ευρυθμία της ομάδας, αλλά και να πετύχουν το σκοπό τους, ο οποίος δεν ήταν άλλος από την αποδοχή, την κοινωνική ένταξη και τα επακόλουθά τους (σχήματα 6 και 7) (Φιλιππίδου, 2019).

Σχήμα 6: Κυβερνητική κατασκευή της ταυτότητας των Αρβανιτών του Νέου Χειμωνίου

Σχήμα 7: Κυβερνητική κατασκευή της ταυτότητας των Αρβανιτών του Ρηγίου

Αποτέλεσμα αυτού υπήρξε η κατασκευή μιας «άλλης» ταυτότητας, αυτής του «Χειμωνιώτη Αρβανίτη» ή του «Ρηγιώτη Αρβανίτη» αντίστοιχα, γεγονός που τους κατατάσσει στους κατοίκους της περιοχής όπου δραστηριοποιούνται, καθώς ο τόπος λειτουργεί ως διακριτικό μιας κοινωνικής ομάδας (Καρακασίδου, 2000). Έτσι, οι μεν πρώτοι θεωρούνται πλέον «Ορεστιαδίτες» και οι δεύτεροι «Διδυμοτιανοί». Αυτό, με τη σειρά του, έχει ως αποτέλεσμα τη μη αποδοχή της «άλλης» ομάδας, έστω και αν αυτή επρόκειτο για ομάδα που αποτελείται από άτομα με στενές σχέσεις συγγένειας ή σχέσεις οικονομικών συνδιαλλαγών (Φιλιππίδου κ.ά., 2010).

Επομένως, η ταυτότητα των Αρβανιτών του Μεγάλου Ζαλουφίου, μετά τη μετοίκισή της στην Ελλάδα και στην περιοχή του Έβρου, επιφορτίστηκε με την οριοθέτηση του τόπου, στο πλαίσιο του δίπολου «Χειμωνιώτες»/«Ρηγιώτες», «Ορεστιαδίτες»/«Διδυμοτιανοί». Πρόκειται για μια διπολική ταξινόμηση, που εμπεριέχει αξιολόγηση της σχέσης «εμείς»/«άλλοι» ως συγκρουσιακής κατάστασης (Balibar, 1991· Αυδίκος, 2002· Φιλιππίδου κ.ά., 2010). Αυτός είναι και ο λόγος της αντιμαχίας τους, όσον αφορά τη «σωστότερη» και «αυθεντικότερη» τέλεση του χορευτικού δρωμένου του «Μπαμπούσιарου». Τα μέλη, λοιπόν, της κάθε κοινότητας εσωτερικεύουν την κατασκευασμένη αυτή

αντίθεση και την αναγνωρίζουν ως παράγοντα αυτοπροσδιορισμού, ο οποίος εκφράζεται ως συνισταμένη πολιτισμικής ταυτότητας (Hobsbawm, 1994· Καφετζής, 1998· Αυδίκος, 2002).

6. Αντί επιλόγου

Στη βάση των παραπάνω, θα μπορούσε να ειπωθεί πως ο χορός αποτελεί μια στρατηγική που χρησιμοποιούν τα άτομα στη διαδικασία συγκρότησης της ταυτότητάς τους (Μάνος, 2004; Φιλιππίδου, 2011, 2019). Αυτό συμβαίνει, γιατί ο χορός μπορεί να εξωτερικεύει συγκεκριμένο περιεχόμενο και αφηρημένες έννοιες και, κατ' επέκταση, να ιδωθεί ως δείκτης της «κατασκευής» της ταυτότητας (Koutsouba, 1997· Κουτσούμπα, 2002· Lange, 1981). Έτσι, το χορευτικό δρώμενο του «Μπαμπούσιарου» ή «Μπομποσιάρη» αναπροσαρμόστηκε από τους Αρβανίτες του βορείου Έβρου, προκειμένου να αντιδράσουν στα μηνύματα που λάμβαναν από την επικοινωνία τους με τους σημαντικούς γι' αυτούς «άλλους», ώστε να γίνουν αποδεκτοί από αυτούς. Με αυτόν τον τρόπο, αναπροσαρμόζοντας το χορευτικό αυτό δρώμενο και σε συνάρτηση, πάντα, με τις αντιδράσεις των «σημαντικών άλλων», οι κοινότητες του Νέου Χειμωνίου και του Ρηγίου αυτορρύθμισαν τις αντιληπτικές εισαγωγικές πληροφορίες που δέχτηκαν, προκειμένου να ισορροπήσουν τα εσωτερικά τους πρότυπα με τις αξιολογήσεις των «άλλων» για «αυτούς».

Το παραπάνω γεγονός, είχε ως απόρροια να σταματήσουν να αντιμετωπίζονται ως «ξένοι» από τους κατοίκους της περιοχής όπου δραστηριοποιούνται, με αποτέλεσμα τη συνένωση όλων των κατοίκων της περιοχής στην έννοια του «εμείς» και τους «κοινώς ανήκειν». Ωστόσο, έγιναν «ξένοι» μεταξύ τους, καθώς οι πρώτοι κατοικούν στην περιοχή της Ορεστιάδας και οι δεύτεροι στην περιοχή του Διδυμοτείχου. Αν και γνωρίζουν ότι είναι και οι δύο Αρβανίτες και ότι κατάγονται από την ίδια κοινότητα, το Μέγα Ζαλούφι, κατά τη μεταξύ τους επικοινωνία επιλέγουν την τακτική της διάκρισης (Berry, 1997; Φιλιππίδου, 2011), ενώ επικοινωνώντας με τους «άλλους» επιλέγουν την ενσωμάτωση (Berry, 1997· Φιλιππίδου, 2011).

Από το οξύμωρο αυτό σχήμα γίνεται φανερό ότι η συλλογική ταυτότητα μιας ομάδας δεν κληρονομείται και δεν μένει σταθερή, παρά διαμορφώνεται και αναδομείται μέσα από μια διαδικασία επικοινωνίας και αλληλόδρασης με «άλλες» ομάδες και εξαρτάται από τις συνθήκες και το πλαίσιο μέσα στο οποίο πραγματοποιείται (Φιλιππίδου, 2011, 2019). Η αίσθηση επομένως του «ανήκειν» αποτελεί μια ενεργή και συνεχιζόμενη διαδικασία, που επιτρέπει στα μέλη των ομάδων να δρουν και να αλλάζουν τα νοήματα των πράξεών τους, ως αντίδραση στα μηνύματα που λαμβάνουν από το περιβάλλον τους. Με άλλα λόγια, η «κατασκευή» μιας ταυτότητας, προκύπτει ως μια συνεχής διαδικασία αυτορρύθμισης και εσωτερικού ελέγχου, αποδεικνύοντας ότι η διαμόρφωση της ταυτότητας είναι μία κυβερνητική διαδικασία (Φιλιππίδου, 2019).

Βιβλιογραφία

- Almaguer-Kalixto, P, Amozurrutia, J, & Servós, C. M. (2014). Policy processes as complex systems: the case of mesoamerican sustainable development initiative. *Journal of Sociocybernetics*, 12, 31-52.
- Αυδίκος, Γρ. Ε. (2002). *Χάλασε το Χωριό μας Χάλασε. Ιστορίες περί ακμής και πτώσης στη Λευκίμη Έβρου*. Τυχερό: Εκδόσεις Πολιτιστική Επιχείρηση «Πολύκεντρο» Δήμου Τυχερού.
- Balibar, E. (1991). Es gibt keinen staat in Europa: Racism and politics in Europe today. *New Left Review*, 186, 5-19.
- Bartscht, J. (2013). The cybernetics of authenticity. *Kybernetes*, 42(4), 528-543.
- Baumman, Z. (1992). *Mortality, immortality and other life strategies*. Cambridge: Polity Press.
- Burke, P. J. (1991α). Identity processes and social stress. *American Sociological Review*, 56, 836-849.
- Burke, P. J. (1991β). An identity theory approach to commitment. *Social Psychology Quarterly*, 54, 239-251.
- Burke, P. J. (1995). Identities and self-verification in the small group. *Social Psychology Quarterly*, 58, 61-73.
- Burke, P. J. (1996). *Social identities and psychosocial stress*. Στο Η. Kaplan (επιμ.), *Psychosocial Stress: Perspectives on Structure, Theory, Life Course, and Methods*. Orlando, FL: Academic Press, σσ. 141-174.
- Burke, R. J. & Cooper, C. L. (2000). *The organization in crisis: Downsizing, restructuring, and privatization*. Oxford: Blackwell Publishers.
- Burke, P. J. & Freese, L. (1989). *Identity and social structure. Annual meeting of the American Sociological Association*. Σαν Φρανσίσκο.
- Burke, P. J. & Gecas, V. (1994). Self and identity. Στο K. Cook, G. Fine, & J. (επιμ.), *House Sociological Perspectives on Social Psychology*. Boston: Allyn and Bacon.
- Burke, P. J. & Reitzes, D. C. (1981). The link between identity and role performance. *Social Psychology Quarterly*, 44, 83-92.
- Burke, P. J. & Stets, J. (1994). Inconsistent self-views in the control identity model. *Social Science Research*, 23, 236-262.
- Burke, P. J. & Tully, J. (1977). The measurement of role/identity. *Social Forces*, 55, 881-897.
- Burke, W. W. (1980). Systems theory, gestalt therapy, and organization development. Στο T.G. Cummings (επιμ.), *Systems Theory for Organizational Development*. Νέα Υόρκη: Wiley-Interscience, σσ. 209-222.
- Connerton, P. (1989). *How Societies Remember*. Κέμπριτζ: Cambridge University Press.
- Γκέφου-Μαδιανού, Δ. (1997). *Πολιτισμός και Εθνογραφία. Από το ρεαλισμό στην πολιτισμική Κριτική*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γκέφου-Μαδιανού, Δ. (2003). Εννοιολογήσεις του “εαυτού” και του “άλλου.” Ζητήματα ταυτότητας στη σύγχρονη ανθρωπολογική θεωρία. Στο Δ. Γκέφου-Μαδιανού (επιμ), *Εαυτός και «Άλλος», Εννοιολογήσεις Ταυτότητες και Πρακτικές στην Ελλάδα και την Κύπρο*. Αθήνα: Gutenberg, σσ. 15-110.
- Δαλάτσης, Δ.Χ. (2012). *Οι Αρβανίτες της Ανατολικής Θράκης*. Αθήνα: Νοών.
- Ellestad, J. & Stets, J. E. (1998). Jealousy and parenting: Predicting emotions from identity theory. *Sociological Perspectives*, 41, 639-668.
- Geertz, C. (2003). Thick Description: Toward an interpretive theory of culture. Στο C. Geertz (επιμ.), *The interpretation of cultures. Selected essays*. Νέα Υόρκη: Basic Books, σσ. 1-30.
- Giurchescu, A., & Torp, L. (1991). Theory and methods in dance research: A European approach to the holistic study of dance. *Yearbook for Traditional Music*, 23, 1-10.
- Hecht, M.L., Warren, J.R., Jung, E., & Krieger, J.L. (2005). A communication theory of identity: Development, theoretical perspective, and future directions. Στο W. B. Gudykunst (επιμ.), *Theorizing about intercultural communication*. Thousand Oaks, CA: Sage, σσ. 257-278.
- Hirschon-Φιλιππάκη, R. (1993). Μνήμη και ταυτότητα. Οι Μικρασιάτες πρόσφυγες της Κοκκινιάς. Στο Ε. Παπαταξιάρχης & Θ. Παραδέλλης (επιμ.), *Ανθρωπολογία και Παρελθόν. Συμβολές στην Κοινωνική Ιστορία της νεότερης Ελλάδας*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, σσ. 327-356.

- Hobsbawm, E.J. (1994). *Έθνη και εθνικισμός από το 1780 μέχρι σήμερα: Πρόγραμμα, μύθος, πραγματικότητα*. (Χ. Νάντρις, Μεταφρ.). Αθήνα: Ινστιτούτο του Βιβλίου-Μ. Καρδαμίτσα.
- Ιωαννίδης, Γ. (1970). Πρόλογος του μεταφραστή. Στο Ν. Wiener (επιμ.), *Κυβερνητική και κοινωνία*, Αθήνα: Παπαζήση, σσ. ix-xx.
- Kaeppler, A. L. (1999). The mystique of fieldwork. Στο T. J. Buckland (Ed.), *Dance in the Field. Theory, Methods and Issues in Dance Ethnography*. Λονδίνο: Macmillan Press LTD, σσ. 13-25.
- Καρακασίδου, Α. (2000). *Μακεδονικές ιστορίες και πάθη (1870-1990)*. (Ε. Αστερίου, μετ.). Αθήνα: Οδυσσέας.
- Καφετζής, Π. (1998). Μια θεωρητική προσέγγιση της ξενοφοβίας. Στο Α. Μιχαλοπούλου, Π. Τσάρτας, Μ. Γιαννησοπούλου, Π. Καφετζής, Ε. Μανώλογλου, *Μακεδονία και Βαλκάνια, ξενοφοβία και ανάπτυξη*. Αθήνα: Ε.Κ.Κ.Ε., σσ. 171-222.
- Koutsouba, M. (1991). *The Greek dance groups of Plaka: A case of "airport art"*. M.A. Dissertation. Σάρρεϋ: University of Surrey.
- Koutsouba, M. (1997). *Plurality in motion: Dance and cultural identity on the Greek Ionian Island of Lefkada*. Διδακτορική Διατριβή. Λονδίνο: University of London.
- Κουτσούμπα, Ι.Μ. (2002). Πολιτισμική ταυτότητα και χορός: Μια πρώτη προσέγγιση. Στο *Η Τέχνη του Χορού Σήμερα: Εκπαίδευση, Παραγωγή, Παράσταση, Πρακτικά Συνεδρίου Έντεχνου Χορού*. Αθήνα: Σύνδεσμος Υποτρόφων Κοινωνικού Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, σσ. 17-24.
- Κουτσούμπα, Ι.Μ. (2005). *Σημειογραφία της Χορευτικής κίνησης. Το πέρασμα από την προϊστορία στη ιστορία του χορού*. Αθήνα: Προπομπός.
- Κυριακίδου-Νέστορος, Α. (1981). *Λαογραφία και ανθρωπιστικές σπουδές*. Θεσσαλονίκη.
- Κυριακίδου-Νέστορος, Α. (1993). Προφορική ιστορία και λαογραφία. *Λαογραφικά Μελετήματα*, II, σσ. 252-261.
- Κωνσταντοπούλου, Χ. (2000). Εισαγωγή: Αναφορά στην έννοια και στις όψεις των σύγχρονων αποκλεισμών. Στο Χ. Κωνσταντοπούλου, Λ. Μαράτου-Αλιπράντη, Δ. Γερμανός, & Θ. Οικονόμου (επιμ.), *"Εμείς" και οι "Άλλοι". Αναφορά στις Τάσεις και στα Σύμβολα*. Αθήνα: Τυπωθήτω- ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΑΡΔΑΝΟΣ, ΕΚΚΕ, σσ. 11-30.
- Lange, R. (1981). Semiotics and dance. *Dance Studies*, 5, 13-21.
- Littlejohn, S.W. & Foss, K.A. (2012). *Θεωρίες ανθρώπινης επικοινωνίας*. Αθήνα: Πεδίο.
- Λυδάκη, Α. (2001). *Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Λυρατζής, Κ. (2010). *Πολιτιστικός Τουρισμός: Η ταυτότητα των ορεινών οικισμών του νομού Δράμας μέσα από την ερμηνεία των μασκοφορικών εθίμων*. Αδημοσίευτη μεταπτυχιακή διατριβή. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Μάνος, Ι. (2004). Ο χώρος ως μέσο για τη συγκρότηση και διαπραγμάτευση της ταυτότητας στην περιοχή της Φλώρινας. Στο Ευ. Αυδίκος, Ρ. Λουτζάκη & Χρ. Παπακόστας (επιμ.), *Χορευτικά Ετερόκλητα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ. 51-71.
- McQuail, D. & Windahl, S. (1993). *Communication Models for the Study of Mass Communication*. Λονδίνο: Longman.
- Ογκουρτσώφ, Π.Α. (1983). Συγκριτική-ιστορική μέθοδος. Στη *Μεγάλη Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια*. Αθήνα: Ακάδημος, σσ. 298-299.
- Ρουσσόπουλος, Χ. (1977). *Μεγάλο Ζαλούφι (Αν. Θράκης)*. Θεσσαλονίκη.
- Simmons, R. W., Smith, K., Erez, E.J., Burke P. & Pozos. R. E. (1998). Balance retraining in a hemiparetic patient using center of gravity biofeedback: A single-case study. *Perceptual and Motor Skills*, 87, 603-609.
- Sklar, D. (1991). On dance Ethnography. *CORD, Dance Research Journal*, 23(1), 6-10.
- Stets, J. E. (1993). Control in dating relationships. *Journal of Marriage and the Family*, 55, 673-685.
- Stets, J. E. (1995). Modelling control in relationships. *Journal of Marriage and the Family*, 57, 489-501.
- Stokes, P. (2006). Identity: articulating cybernetics and sociology. *Kybernetes*, 35 (1/2), 124- 147.
- Thomas, J., & Nelson, J. K. (2003). *Μέθοδοι Έρευνας στη Φυσική Δραστηριότητα I & II* (Κ. Καρτερολιώτης, επιμ.). Αθήνα: Ιατρικές εκδόσεις Πασχαλίδη.
- Thompson, P. (2002). *Φωνές από το Παρελθόν: Προφορική Ιστορία*. Αθήνα: Πλέθρον.
- Turner, V. (1967). *The Forest of Symbols. Aspects of Ndembu Ritual*. Ίθακα, Λονδίνο: Cornelee University.

- Turner, V. (1969). *The ritual process: Structure and anti-structure*. Νέα Υόρκη: Aldine de Gruyter Ed.
- Σέρρης Μ. Γ. (2007). *Διαβατήριες τελετουργίες στον Μικρασιατικό Πόντο (μέσα 19ου αιώνα-1922): Γέννηση, γάμος, θάνατος*. Αθήνα: Ηρόδοτος.
- Σέρρης, Μ. Γ. (2014). Εποχικά δρώμενα και χρόνος: Δωδεκάμερο, Ρογκατσάρια, αποκριάτικα, ισημερίες. Στο Ευ. Αυδίκος (επιμ.), *Ελληνική λαϊκή παράδοση. Από το παρελθόν στο μέλλον*. Αθήνα: Αλέξανδρος, σσ. 208-220.
- Τυροβολά, Κ.Β. (1994). *Ο Χορός «στα τρία» στην Ελλάδα. Δομική-Μορφολογική και Τυπολογική Προσέγγιση*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα: Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Τυροβολά, Κ.Β. (2001). *Ο Ελληνικός Χορός: Μια Διαφορετική Προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Watzlawick, P., Beavin, J. H. & Jackson, D. D. (1967). *Pragmatics of human communication: A study of interactional patterns, pathologies, and paradoxes*. Νέα Υόρκη: Norton.
- Wicken, J. (1987). Entropy and information: suggestions for a common language. *Philos. Sci.* 54, 176–193.
- Φιλίππιδου, Ε. (2011). *Χορός και ταυτοτική αναζήτηση: Τακτικές επιπολιτισμού και επαναφυλετισμού των Γκαγκαβούζηδων στην Οινόη Έβρου*. Μεταπτυχιακή διατριβή. Αθήνα: Σ.Ε.Φ.Α.Α. Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Φιλίππιδου, Ε. (2019). *Διασχίζοντας τα σύνορα, ενώνοντας τους ανθρώπους. Κυβερνητική προσέγγιση του χορού στο γαμήλιο θρακικό δρώμενο του «Κ'να» σε Ελλάδα και Τουρκία*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα: Σ.Ε.Φ.Α.Α. Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Filippidou, E., Koutsouba, M. (2020). Dance and Socio-Cybernetics: the Dance Event of “K'na” as a shaping component of the cultural identity amongst the Arvanites of neo Cheimonio Evros, Greece. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 7(2), 30-49. Διαθέσιμο στο <http://www.ejournals.org/index.php/JECS/article/view/342>
- Filippidou, E., Koutsouba, M., Lalioti, B. & Lantzou, B. (2018). Cybernetic approach of the "K'na" dance: The construction of ethnic and national identity in Nea Vyssa, Thrace, Greece. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 9(2), 17-29. Διαθέσιμο στο: <https://content.sciendo.com/view/journals/mjss/9/2/article-p17.xml>
- Filippidou, E., Koutsouba, M., Lalioti, B. & Lantzou, B. (2019). The construction of national identity through cybernetic process: the example of "K'na" dance event in Greek and Turkish Thrace. *European Review of Applied Sociology*, 12(18), 13-31. Διαθέσιμο στο <https://content.sciendo.com/view/journals/eras/12/18/article-p13.xml>
- Φιλίππιδου, Φ.Ε., Κουτσούμπα, Ι.Μ. & Τυροβολά, Κ.Β. (2007). Το χορευτικό δρώμενο του Μπέη και οι ταυτοτικές του συνιστώσες του στη Νέα Βύσσα Έβρου. Στο *Πρακτικά 15ου Διεθνές Συνεδρίου Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού*. Κομοτηνή: ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ, σ. 2.
- Φιλίππιδου, Φ.Ε., Κουτσούμπα, Ι.Μ. & Τυροβολά, Κ.Β. (2010). Ταυτότητες και ετερότητες στο χορευτικό δρώμενο του Μπέη στη Νέα Βύσσα Έβρου. *Εθνολογία*, 14, 119-154.
- Φιλίππιδου, Ε., Κουτσούμπα, Μ. & Τυροβολά, Β. (2013). Διαπλέκοντας το χορό, το δρώμενο και την ταυτότητα: Ο χορός του «κ'να» ως σημείο αναφοράς για τη διαμόρφωση της τοπικής πολιτισμικής ταυτότητας στην περιοχή του Έβρου. *Επιστήμη του Χορού*, 6, 19-40. Διαθέσιμο στο <http://www.elepex.gr/images/stories/ektostomos/filippidou-kna-full-text-gr.pdf>.
- Φιλίππιδου, Ε., Κουτσούμπα, Μ. & Τυροβολά, Β. (2015). Το χορευτικό Δρώμενο του «Ντεβέ γκιουνιού» (καμήλα) και οι ταυτοτικές συνιστώσες του στην περιοχή της Ορεστιάδας του Έβρου. Στο *Proceedings of the 40th World Congress on Dance Research* (cd-rom). Αθήνα: CID. Διαθέσιμο στο http://cid-portal.org/cdr/athens2015/cloud/Congress_Projects_of_Participants/Ms.%20Eleni%20Filippidou_GREECE/
- Φούντζουλας, Γ. (2016). *Χορός και πολιτική: Θέσεις και αντιθέσεις στο χορευτικό δρώμενο 'Γαϊτανάκι' στη σκάλα και στη Δάφνη Ναυπακτίας*. Αδημοσίευτη Μεταπτυχιακή διατριβή. Αθήνα: Τ.Ε.Φ.Α.Α. Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Ψύλλα Μ. (1991). Η επικοινωνία σαν κοινωνική διεργασία. Στο *Επιστημονική Επετηρίδα Χαροκόπειου Ανωτάτης Σχολής Οικιακής Οικονομίας*. Αθήνα: Χαροκόπειος Ανώτατη Σχολή Οικιακής Οικονομίας, σσ. 106-111.

Σύντομο Βιογραφικό

Η **Ελένη Φ. Φιλιππίδου** είναι μεταδιδακτορική ερευνήτρια στη Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) με υποτροφία από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών. Επίσης, Λέκτορας στο τμήμα Επιστήμης και Τεχνικές Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Γαλλικού Κολλεγίου Idef-Universite Paris13. Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού του Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος Μεταπτυχιακού και Διδακτορικού Διπλώματος στη Λαογραφία-Ανθρωπολογία του Χορού στο ίδιο πανεπιστήμιο. Έχει πραγματοποιήσει ερευνητικές ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια και έχει δημοσιεύσει ερευνητικές εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά σχετικά με το αντικείμενο του ελληνικού παραδοσιακού χορού, ενώ παράλληλα, έχει γράψει μία μονογραφία για τους χορούς της Νέας Βύσσας Έβρου, με τίτλο: «Ανακυκλώνοντας την παράδοση: Ο χορός στη Νέα Βύσσα βορείου Έβρου». Έχει διδάξει ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς σε πολλούς φορείς στην Αττική, καθώς και χορούς του νομού Έβρου σε πολλά σεμινάρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες σε σχέση με τον χορό, την τέχνη και τον πολιτισμό, την ανάλυση της μορφής του χορού και την διαμόρφωση ταυτοτήτων διαμέσου του χορού.

Short CV

Eleni F. Filippidou is a postdoctoral researcher at the School of Physical Education and Sport Science of the University of Athens with a scholarship from the Hellenic State Scholarship Foundation. She is Lecturer in the Department of Physical Education and Sport Sciences and Techniques of the French College Idef-Universite Paris13. She is a graduate of the Department of Physical Education and Sport Science of the University of Athens and holds a Postgraduate and Doctoral Degree in Folklore-Anthropology of Dance at the same university. She has published research papers at international conferences and scientific journals on the subject of Greek traditional dance, while at the same time he has written a monograph on the dances of Nea Vyssa Evros, titled “Recycling Tradition: Dance in Nea Vyssa, North Evros.” She has taught Greek traditional dance in many cultural associations in Attica, as well as, Thrace dances at many seminars in Greece and abroad. Her research interests are in the humanities and social sciences in relation to dance, art and culture, dance analysis and the construction of identities through dance.